

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 98/2017-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť Fondu na podporu vzdelávania, Panenská 29, Bratislava, zastúpeného AENEA Legal s. r. o., Jozefská 3, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Marian Garaj, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cpr 1/2013 a jeho rozsudkom zo 17. apríla 2013, postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoPr 4/2013 a jeho rozsudkom z 22. októbra 2013, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 89/2014 a jeho uznesením z 27. januára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Fondu na podporu vzdelávania **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. apríla 2015 doručená sťažnosť Fondu na podporu vzdelávania, Panenská 29, Bratislava (ďalej len

„sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cpr 1/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho rozsudkom zo 17. apríla 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoPr 4/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho rozsudkom z 22. októbra 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 89/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie najvyššieho súdu“) a jeho uznesením z 27. januára 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že právny predchodca sťažovateľa – Študentský pôžičkový fond – 21. decembra 2012 podal Okresnému súdu Bratislava I návrh, ktorým si uplatnil nárok na zaplatenie 6 827,15 € s príslušenstvom proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“).

Okresný súd Bratislava I z dôvodu svojej miestnej nepríslušnosti postúpil vec okresnému súdu. Okresný súd na prerokovanie veci nariadil pojednávanie na 17. apríl 2013, na ktorom aj vyhlásil rozsudok, ktorým zaviazal odporcu zaplatiť sťažovateľovi sumu 134 € so špecifikovaným príslušenstvom do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Návrh sťažovateľa vo zvyšnej časti zamietol.

Sťažovateľ aj odporca podali proti rozsudku okresného súdu odvolania, o ktorých rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom č. k. 5 CoPr 4/2013-260 z 22. októbra 2013 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu podali sťažovateľ aj odporca dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 27. januára 2015 tak, že dovolania odmietol.

Základom sťažovateľovej argumentácie je námietka, že na pojednávaní 17. apríla 2013 predložila právna zástupkyňa odporcu vyjadrenie k návrhu a prílohy k nemu s tým, že vyjadrenie bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľa krátkou cestou a zároveň mu bolo umožnené nahliadnuť do predložených príloh. Okresný súd prerušil pojednávanie na 30 minút, aby sa právny zástupca oboznámil s uvedeným vyjadrením a jeho prílohami. Po prerušení konania pokračoval okresný súd v pojednávaní a následne aj meritórne rozhodol, pričom nevyhovел návrhu právneho zástupcu sťažovateľa, aby odročil pojednávanie tak, aby mal možnosť sa lepšie oboznámiť s predloženým vyjadrením odporcu a jeho prílohami.

V tomto kontexte sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

«Prvé vyjadrenie Odporcu k žalobnému návrhu (4 str.) bolo krátkou cestou doručené aj právnomu zástupcovi Sťažovateľa a predmetné listinné dôkazy (cca 80 str.) boli právnomu zástupcovi Sťažovateľa predložené len na nahliadnutie.

Právny zástupca Sťažovateľa požiadal Okresný súd Ružomberok o odročenie pojednávania z dôvodu, že sa chce oboznámiť s prvým vyjadrením Odporcu a následne sa k nemu vyjadriť.

Okresný súd Ružomberok však neodročil pojednávanie a právnomu zástupcovi Sťažovateľa „umožnil“ sa oboznámiť s písomným vyjadrením Odporcu, ako aj s predloženými listinnými dôkazmi počas doby 30 minút, kedy za týmto účelom Okresný súd Ružomberok prerušil pojednávanie...

Právny zástupca Sťažovateľa rovnako požiadal Okresný súd Ružomberok o doručenie rovnopisov listinných dôkazov, avšak ten mu „umožnil“ nahliadnuť do listinných dôkazov jedine priamo na pojednávaní.

Sťažovateľ si dovoľuje konkrétne uviesť, ktoré listinné dôkazy boli zo strany Odporcu, resp. jeho právneho zástupcu predložené (zaznamenané na str. 5 zápisnice o pojednávaní) na nahliadnutie právnomu zástupcovi Sťažovateľa:

- ročné zúčtovania z roku 2010, 2011,
- vyjadrenie odporcu, ktoré podal k výzve navrhovateľa,
- výročná správa o činnosti a hospodárení Študentského pôžičkového fondu za rok 2010,
- zápisnica z Valného zhromaždenia študentskej rady vysokých škôl,
- štatút Študentského pôžičkového fondu z roku 2007,
- stanovisko študentskej rady k návrhu odvolania jedného z členov Študentského pôžičkového fondu,
- stanovisko, z ktorého vyplýva, že Študentská rada vysokých škôl vyjadrila plnú podporu nominantovi v Študentskom pôžičkovom fonde, a
- štatút Fondu na podporu vzdelávania.

Následne je na str. 5 zápisnice o pojednávaní zaznamenané: „Krátkou cestou práv. zást. odporcu predložené listinné dôkazy sa dávajú krátkou cestou k nahliadnutiu práv. zást. navrhovateľa a ako čl. sa zakladajú do spisu.“...

Právny zástupca Sťažovateľa (ako aj samotný Sťažovateľ, nakoľko nebol prítomný na danom pojednávaní), nemali dostatok času na prípravu na pojednávanie (a to preštudovať prvé vyjadrenie Odporcu - 4 strany a preštudovať cca 80 strán listinných dôkazov)!!!

Na uvedení skutočnosť právny zástupca Sťažovateľa Okresný súd Ružomberok upozornil priamo na pojednávaní, čo je zaznamenané aj v zápisnici zo dňa 17. 04. 2013 na strane č. 3...

Sťažovateľ si dovoľuje poukázať aj na skutočnosť, že po podaní prvého vyjadrenia Odporcu, bola priamo na pojednávaní vznesená námietka premlčania. Vznesenie námietky premlčania je podľa názoru Sťažovateľa vždy úkonom takým, ktorým je potrebné sa oboznámiť dôkladne, aby mohlo byť zo strany účastníkovi alebo zo strany súdu zaujaté náležité právne stanovisko...

Sťažovateľ si dovoľuje poukázať na fakt, že Sťažovateľ má samostatný a rozsiahly archív (miestnosti spolu o rozlohe 184,50 m²), v ktorom sa nachádza nespočetné množstvo dokumentov a listín (Sťažovateľ ročne vyprodukuje desiatky tisíc strán dokumentov!!!). Teda po predložení vyššie uvedených listinných dôkazov zo strany Odporcu, hoci z tvorby samotného Sťažovateľa, je absolútne nemysliteľné, aby o ich existencii, nie to ešte aj o ich obsahu, mal právny zástupca Sťažovateľa vedomosť a znalosť. Rovnako Sťažovateľ uvádza,

že aj v prípade, ak by bol aj štatutárny orgán Sťažovateľa priamo na pojednávaní, rovnako by potreboval čas na prípravu a naštudovanie si uvedených listinných podkladov a ich zhodnotenie v rámci celého súdneho konania.»

Namietaným postupom okresného súdu bolo podľa sťažovateľa porušené jeho základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pričom špecifikuje, že pri predložení vyjadrenia odporcu bolo porušené jeho „*právo oboznámiť sa s argumentáciou Odporcu... právo vyjadriť sa k argumentácii Odporcu... právo podať protiargument*“ a pri predložení listinných dôkazov – príloh k vyjadreniu bolo porušené jeho „*právo oboznámiť sa s obsahom a s relevantnosťou právnej argumentácie v danom konaní a ich vplyvom na rozhodnutie vo veci; právo vyjadriť sa k daným listinným dôkazom; právo podať kontrádôkaz proti predloženým listinným dôkazom*“.

Podľa sťažovateľa uvedeným postupom okresný súd porušil aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to princíp kontradiktórnosti konania a princíp rovnosti zbraní. V tejto súvislosti poukazuje na relevantnú judikatúru najvyššieho súdu, ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“).

Sťažovateľ ďalej argumentuje tým, že v dôsledku uvedeného postupu ani „*samotný Okresný súd Ružomberok sa nemohol pri oboznamovaní sa s uvedeným prvým vyjadrením Odporcu, ako aj s predloženými listinami dostatočne oboznámiť na to, aby mohol rozhodnúť bez odročenia pojednávania, priamo na prvom pojednávaní*“. Sťažovateľ v sťažnosti tiež vyjadruje obavu, „*či Okresný súd Ružomberok dostatočne zistil, resp. mohol zistiť skutkový a právny stav vo vyššie uvedenej veci na to, aby mohol meritórne rozhodnúť už na prvom pojednávaní*“, a zároveň namieta, že „*predložené listinné dôkazy priamo na pojednávaní neboli vykonané predpísaným spôsobom*“.

Sťažovateľ uvádza, že postup okresného súdu napadol aj v odvolaní, a poukazuje na časť odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, v ktorej sa krajský súd vysporiadal s jeho námietkami. Právne závery krajského súdu v tomto smere považuje sťažovateľ za neakceptovateľné, pričom uvádza zhodnú argumentáciu s tou, v ktorej priamo

napáda postup okresného súdu, t. j. že vzhľadom na povahu vyjadrenia odporcu poskytnutý čas na preštudovanie nebol dostatočný a vzhľadom na rozsiahlosť archívu sťažovateľa nemohol mať právny zástupca vedomosť o každom dokumente, ktorého pôvodcom bol sťažovateľ, pričom tie isté závery možno aplikovať aj na štatutárny orgán sťažovateľa. Sťažovateľ namieta, že krajský súd v odvolacom konaní nenapravil pochybenie okresného súdu, preto aj napadnutým rozsudkom krajského súdu boli porušené označené práva podľa ústavy a dohovoru.

Sťažovateľ napokon poukazuje na to, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal dovolanie, pričom v prvom rade namieta, že najvyšší súd sa nezaoberal vecou samou, keďže dospel k záveru, že v predmetnej veci nebolo podľa § 238 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) platným a účinným v čase rozhodovania všeobecných súdov dovolanie prípustné. Následne poukazuje na to, že postupom okresného súdu v spojení s krajským súdom, ktorý pochybenie okresného súdu nenapravil, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP. Z tohto pohľadu spochybňuje právny záver najvyššieho súdu, ktorý túto námietku považoval za neopodstatnenú. Podľa sťažovateľa vzhľadom na právny záver najvyššieho súdu, že nebol daný dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP, nedošlo k náprave pochybení súdov nižšieho stupňa, a takto aj najvyšší súd napadnutým uznesením porušil označené práva podľa ústavy a dohovoru. V tejto časti opakuje sťažovateľ svoju argumentáciu a uvádza tie isté námietky ako v časti, v ktorej namieta postup okresného súdu a krajského súdu.

Na tomto základe sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Okresný súd Ružomberok v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Cpr/1/2013, Krajský súd v Žiline v konaní vedenej pod sp. zn. 5 CoPr/4/2013 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo/89/2014 porušili právo (sťažovateľa, pozn.)... vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

... Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 2 Cdo/89/2014 zo dňa 27. 01. 2015 sa zrušuje v celom rozsahu,

dalej sa Rozsudok Krajského súdu v Žiline, č. k. 5 CoPr/4/2013-260 zo dňa 22. 10. 2013 zrušuje:

- v časti, v ktorej Krajský súd v Žiline ako odvolací súd Rozsudok Okresného súdu Ružomberok, č. k. 2 Cpr/1/2013-197 zo dňa 17. 04. 2013 potvrdil (I. výrok Rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 5 CoPr/4/2013-260 zo dňa 22. 10. 2013) a to v rozsahu rozhodnutia Okresného súdu Ružomberok, ktorým návrh Sťažovateľa ako navrhovateľa vo zvyšnej časti zamietol (II. výrok Rozsudku Okresného súdu Ružomberok, č. k. 2 Cpr/1/2013-197 zo dňa 17. 04. 2013) a v rozsahu Rozsudku Okresného súdu Ružomberok, č. k. 2 Cpr/1/2013-197 zo dňa 17. 04. 2013, ktorým sa Odporcovi priznala náhrada právneho zastúpenia vo výške 685,65 Eur a ktoré mu bol Sťažovateľ ako navrhovateľ povinný zaplatiť v lehote do 3 dní od právoplatnosti výroku tohto rozsudku (III. výrok Rozsudku Okresného súdu Ružomberok, č. k. 2 Cpr/1/2013-197 zo dňa 17. 04. 2013) a

- v časti, v ktorej Krajský súd v Žiline ako odvolací súd nepriznal žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov odvolacieho konania (II. výrok Rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 5 CoPr/4/2013-260 zo dňa 22. 10. 2013), a

dalej sa Rozsudok Okresného súdu Ružomberok, č. k. 2 Cpr/1/2013-197 zo dňa 17. 04. 2013 zrušuje:

- v časti, v ktorej Okresný súd Ružomberok návrh Sťažovateľa ako navrhovateľa vo zvyšnej časti zamietol (II. výrok Rozsudku Okresného súdu Ružomberok, č. k. 2 Cpr/1/2013-197 zo dňa 17. 04. 2013), a

- v časti, v ktorej Okresný súd Ružomberok priznal Odporcovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 685,65 Eur a ktoré mu bol Sťažovateľ ako navrhovateľ povinný zaplatiť v lehote do 3 dní od právoplatnosti výroku tohto rozsudku (III. výrok Rozsudku Okresného súdu Ružomberok, č. k. 2 Cpr/1/2013-197 zo dňa 17. 04. 2013), a

v rozsahu zrušenia sa vec vracia na ďalšie konanie Okresnému súdu Ružomberok ako súdu prvého stupňa.

... Okresný súd Ružomberok je povinný uhradiť Sťažovateľovi... primerané finančné zadosťučinenie vo výške 6.693,15 EUR v prospech účtu Sťažovateľa...

... Okresný súd Ružomberok je povinný uhradiť k rukám právneho zástupcu... trovy právneho zastúpenia vo výške 589,75 EUR... a to do jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia odôvodňuje tým, že „v dôsledku postupu Okresného súdu Ružomberok ako prvostupňového súdu a následne postupu Krajského súdu v Žiline a Najvyššieho súdu SR došlo k ujme na právach Sťažovateľa, ktoré si v nadväznosti na neúspech v danej veci vyčíslil vo výške 6.693,15 EUR“.

V podaní doručenom ústavnému súdu 25. augusta 2016 sťažovateľ dopĺňa svoju sťažnosť a poukazuje na iné konanie, v ktorom sa na obdobnom skutkovom a právnom základe domáhal nároku na zaplatenie peňažnej sumy. Sťažovateľ uvádza, že v predmetnej veci najvyšší súd ako dovolací súd zrušil rozsudok krajského súdu ako odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom poukazuje na obsah predmetného zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu a uvádza tieto jeho právne závery:

„odvolací súd odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom, keď na právnu vec aplikoval ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci samej rozhodujúce a nevyzval účastníkov konania, aby sa k jeho možnému použitiu vyjadrili;

odvolací súd dospel k odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k odlišnému právnomu záveru, avšak bez vykonania riadneho dokazovania, čo je v rozpore s platným a účinným procesným právom. Odvolací súd dospel k záveru, že práce, ktoré boli obsahom sporných dohôd o vykonaní práce, boli prácami navyše (nad rámec funkcie člena rady Fondu), a že tieto práce boli žalovaným vykonané. Tento záver odvolacieho súdu však nevychádza zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa a nemá podklad vo vykonanom dokazovaní;

klúčovou skutočnosťou v danej právnej veci je odpoveď na otázku, či na základe zmlúv označených ako dohody o vykonaní práce vznikol medzi účastníkmi pracovnoprávny vzťah, resp. faktický pracovný pomer...

pracovnoprávny charakter konkrétneho záväzkového vzťahu nie je determinovaný právnou úpravou, ktorou bol vzťah založený ani jeho formálnym označením, ale tým, či tento právny vzťah napĺňa základné znaky pracovnoprávneho vzťahu. Základnými znakmi pracovnoprávneho vzťahu je osobná závislosť a podriadenosť zamestnanca voči svojmu zamestnávateľovi, výkon práce v mene zamestnávateľa na základe jeho pokynov a za

odplatu. Aby vzťah účastníkov konania mohol byť označený za vzťah pracovnoprávny, musel by spĺňať znaky menované v predchádzajúcej vete (najmä výkon závislej práce), ak tomu tak nie je, potom je aplikácia Zákonníka práce vylúčená, a to bez ohľadu na formálne označenie právneho vzťahu...

odvolací súd uviedol, že na mieste je otázka, či účastníci uzatvárali zmluvy na podklade skutočnej, vážnej vôle a zámeru vyvolať ich právne účinky, t. j. vznik pracovnoprávneho vzťahu, alebo týmto spôsobom len obchádzali zákon a absenciu jeho ustanovení, ktoré by umožňovali odmeňovanie členov rady Fondu...

napriek skutočnosti, že vo Fonde boli dlhodobo uzatvárané dohody o vykonaní práce s členmi rady a žalovaný konal v dobrej viere a mal legitímne očakávania, platí, že legitímne očakávanie jednotlivca sa môže vzťahovať len na to, čo je v súlade s právom a zo zákona výslovne vychádza, pričom dlhodobá prax nie je dostatočnou bázou pre aplikáciu tohto princípu...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy

zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, vymedzil petit sťažnosti tak, že označené práva mal porušiť „*Okresný súd Ružomberok v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Cpr/1/2013, Krajský súd v Žiline v konaní vedenej pod sp. zn. 5 CoPr/4/2013 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo/89/2014*“. Sťažovateľ zároveň žiada zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnutý rozsudok okresného súdu (vo vymedzenom rozsahu) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Vychádzajúc zo znenia petitu, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom zo 17. apríla 2013, postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 22. októbra 2013 a postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 27. januára 2015.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom zo 17. apríla 2013

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom zo 17. apríla 2013 ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07, tiež II. ÚS 602/2015). Každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, preto musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (napr. II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04, II. ÚS 372/08).

Ústavný súd preto v súlade so svojou doterajšou judikatúrou konštatuje, že nemá právomoc preskúmať postup okresného súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudok zo 17. apríla 2013, pretože ich preskúmal na základe odvolania sťažovateľa podľa § 201 a nasl. OSP krajský súd (z hľadísk, ktoré uvádza aj v sťažnosti, pozn.).

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 22. októbra 2013

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 22. októbra ústavný súd uvádza, že sťažovateľ vo svojej argumentácii poukazuje na postup okresného súdu na pojednávaní 17. apríla 2013, ktorý mu doručil vyjadrenie odporcu krátkou cestou a na účely oboznámenia sa s týmto podaním prerušil pojednávanie na 30 minút a následne rozhodol vo veci samej, a v tejto súvislosti tvrdí, že ide o také pochybenie, ktoré malo za následok porušenie ním označených práv, avšak krajský súd v odvolacom konaní toto pochybenie neodstránil.

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ namietal porušenie svojich práv aj napadnutým postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu v dovolacom konaní. Najvyšší súd sa však v dovolacom konaní nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu (dovolanie sťažovateľa proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 89/2014 z 27. januára 2015 odmietol pre neprípustnosť, pozn.). Ústavný súd preto napadnutý rozsudok krajského súdu preskúmal z hľadiska možného porušenia sťažovateľovho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pri preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd zohľadňoval svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. V súvislosti s námietkami sťažovateľa ústavný súd považoval za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je

alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ani súdom vyššej inštanície rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07IV. ÚS 78/03).

Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa poukazuje na túto relevantnú časť odôvodnenia krajského súdu:

„... Preskúmaním rozsudku okresného súdu, predloženého spisového materiálu a vyhodnotením tvrdení účastníkov v odvolacom konaní, odvolací súd dospel k záveru, že okresný súd v danom konaní vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, riadne zistil skutkový stav a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, s ktorým sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil. Odvolací súd sa zároveň stotožnil aj s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia.

...Vzhľadom k tomu, že odporca v konaní vzniesol námietku premlčania vo vzťahu k celému navrhovateľom uplatnenému nároku, okresný súd sa správne zaoberal dôvodnosťou uvedenej námietky. Keďže navrhovateľ sa domáha zaplataenia finančných prostriedkov z titulu bezdôvodného obohatenia, bolo potrebné aj otázku premlčania riešiť podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. V zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa oprávnený o vzniku bezdôvodného obohatenia dozvie vtedy, keď má k dispozícii údaje, ktoré mu umožňujú podať žalobu na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, teda keď nadobudol vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a o osobe obohateného. Keďže s odporcom predmetné dohody uzatváral navrhovateľ a zároveň mu vyplácal finančné prostriedky, okresný súd správne ustálil začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na dátum vyplatenia jednotlivých peňažných prostriedkov, pretože najneskôr dňom ich vyplatenia sa navrhovateľ dozvedel, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Keďže návrh na začatie konania bol podaný 21.12.2012, okresný súd správne ustálil, že námietka premlčania bola dôvodná ohľadne peňažných prostriedkov, ktoré boli odporcovi vyplácané na základe dohôd uzatvorených od 11. 3. 2010 do 17. 12. 2010.

Navrhovateľ namietal, že okresný súd neodôvodnil svoj záver o tom, že navrhovateľ nepreukázal vyplatenie odmeny vyššej ako 134,-eur dňa 29.4.2011 a preto priznal navrhovateľovi zaplataenie len uvedenej sumy. Navrhovateľ mal za to, že mu prislúcha aj nárok na zaplataenie sumy zodpovedajúcej dani z príjmu, ktorú musel v zmysle ustanovení Zákona o dani z príjmu zrazenú odporcovi odvieť príslušnému správncovi dane. Aj v tomto smere odvolací súd považuje rozhodnutie okresného súdu za správne. Keďže odporcovi bola

vyplatená suma iba 134,-eur po odrátaní 19% dane, odporca sa obohatil iba o túto sumu. Ak zaplatil navrhovateľ daň štátu, nemohlo dôjsť na strane odporcu k bezdôvodnému obohateniu, nakoľko plnenie prijal štát.

Navrhovateľ v odvolaní namietal aj nesprávny procesný postup okresného súdu, ktorý neodročil pojednávanie konané dňa 17.4.2013, na ktorom bolo krátkou cestou súdu doručené vyjadrenie odporcu k žalobe, pričom právny zástupca navrhovateľa sa sním mal možnosť oboznámiť len počas prerušenia pojednávania na chodbe súdu. Z tohto dôvodu nemal dostatok času na prípravu na pojednávanie. Odvolaciu námietku odporcu v tomto smere odvolací súd považoval za neopodstatnenú. Zo spisu vyplýva, že navrhovateľovi lehota na prípravu na pojednávanie v zmysle § 115 ods. 2 O.s.p. bola dodržaná. Keďže odporca doručil vyjadrenie až na pojednávaní, súd ho nemohol navrhovateľovi doručiť v rámci prípravy na pojednávanie. Pokiaľ súd prerušil pojednávanie na 30 minút na preštudovanie si vyjadrenia odporcu, uvedený postup súdu bol postačujúci. Vyjadrenie nie je rozsiahle a navyše všetky listinné dôkazy k nemu pripojené musia byť navrhovateľovi známe, keďže ich autorom je samotný navrhovateľ. Nejedná sa o nové dôkazy, s ktorými by sa musel navrhovateľ osobitne oboznamovať. Navyše odročenie pojednávania je výnimočným procesným úkonom, ku ktorému dochádza len z dôležitých dôvodov, ktoré však v tomto prípade nenastali.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamena ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. Ú S 339/08, II. US 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia okresného súdu, ktoré sa preskúmavajú v odvolacom konaní. V dvojinštančnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria

jednotu, a preto je nadbytočné, aby odvolací súd opakoval vo svojom rozhodnutí správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa.

Odvolací súd preto vo vzťahu k ďalším odvolacím námietkam navrhovateľa a odporcu poukazuje na to, že sú v podstate založené na opakovaných dôvodoch použitých v konaní pred súdom prvého stupňa. S námietkami navrhovateľa, ako aj odporcu, skutkovými a právnymi, sa už okresný súd v rozhodnutí riadne vysporiadal.

Odvolací súd stotožňujúc sa v plnom rozsahu s rozhodnutím okresného súdu, ako aj s jeho dôvodmi, rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne potvrdil podľa § 219 ods. 2 O. s. p. “

Z citovaných častí odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že krajský súd v ňom reagoval na podstatnú námietku sťažovateľa týkajúcu sa odňatia mu možnosti konať pred súdom, ako aj kľúčový argument odporcu, ktorý uplatnil pri rozhodovaní o žalobe sťažovateľa. Podľa názoru ústavného súdu sa krajský súd s nimi vysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku zreteľne a zrozumiteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil. Rozhodnutie krajského súdu nemožno preto považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože krajský súd sa pri výklade a aplikácii relevantných právnych predpisov vo veci sťažovateľa neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam.

Ústavný súd preto uzavrel, že nezistil takú príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a sťažovateľom namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá by zakladala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 27. januára 2015

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 27. januára 2015. Vo svojej argumentácii poukazuje na postup okresného súdu na pojednávaní 17. apríla 2013, ktorý mu doručil vyjadrenie odporcu krátkou cestou a na účely oboznámenia sa s týmto podaním prerušil pojednávanie na 30 minút a následne rozhodol vo veci samej. Krajský súd toto pochybenie neodstránil v odvolacom konaní. Obdobne podľa sťažovateľa pochybil aj najvyšší súd, ktorý pochybenie konajúcich súdov tiež nenapravil v dovolacom konaní.

Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že na posúdenie prípustnosti dovolania, je zásadne príslušný najvyšší súd ako súd dovolací (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS144/2013). O prípustnosti dovolania môže rozhodnúť najvyšší súd ako súd dovolací a toto jeho rozhodnutie nemôže byť nahradené posúdením sťažovateľa a v zásade ani ústavným súdom.

V nadväznosti na uvedené najvyšší súd ako dovolací súd v napadnutom uznesení z 27. januára 2015, ktorým odmietol dovolania sťažovateľa a odporcu, poukázal na rozsudky okresného súdu a krajského súdu a taktiež na obsah dovolaní. Následne skúmal prípustnosť dovolania podľa § 238 OSP, pričom uviedol:

„Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaniami napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom vo svojom výroku prípustnosť dovolania nevyslovil), a nejde o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p., a v tejto veci nebolo dovolacím súdom vydané predchádzajúce rozhodnutie, je nepochybné, že prípustnosť dovolaní žalobcu a žalovaného z ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. vyvodíť nemožno.“

Najvyšší súd s prihliadnutím na obsah dovolacej argumentácie skúmal, či sťažovateľovi postupom okresného súdu alebo krajského súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP. V tejto súvislosti uviedol tieto právne závery:

„Pokiaľ dovolateľ tvrdil existenciu vady v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. z dôvodu, že vyjadrenie žalovaného k žalobnému návrhu bolo jeho právnemu zástupcovi doručené krátkou cestou na pojednávaní a nemohol sa s ním oboznámiť vopred, táto jeho námietka neobstoí. Žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu predsa mal možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalovaného k žalobnému návrhu, mal možnosť predniesť svoju argumentáciu a vyjadriť sa k predmetnému vyjadreniu a k listinným dôkazom a to aj v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa čo aj využil, pričom odvolací súd sa s jeho námietkou v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne vypořiadal. Uviedol, že keďže žalovaný doručil svoje vyjadrenie až na pojednávaní, súd prvého stupňa nemohol toto vyjadrenie žalobcovi doručiť v rámci prípravy na pojednávanie. Pokiaľ súd prvého stupňa prerušil pojednávanie na 30 minút na preštudovanie si vyjadrenia žalovaného, tento postup súdu prvého stupňa bol postačujúci. Vyjadrenie žalovaného nie je rozsiahle a navyše všetky listinné dôkazy k nemu pripojené musia byť žalobcovi známe, keďže ich autorom je samotný žalobca. Nejedná sa teda o nové dôkazy, s ktorými by sa žalobca musel osobitne oboznamovať. Odvolací súd v napadnutom rozsudku nezistil pochybenie, preto ho ako vecne správny potvrdil. Dovolací súd poukazuje, že v danej situácii žalobca už cestou riadneho opravného prostriedku dosiahol sledovaný účel, jeho tvrdenie o odňatí možnosti pred súdom konať nemá tak žiadne opodstatnenie (k tomu porovnaj m. m. R 39/1993). Aj podľa konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nedostatok pri uplatňovaní niektorých záruk spravodlivého súdneho konania, napr. na súde prvého stupňa, môže byť korigovaný konaním na druhostupňovom súde (Le Compte, Van Leuven a De Meyere v. Belgicko z 23. júna 1981, Adolf v Rakúsko z 26. marca 1982, Feldbrugge v Holandsko z 29. mája 1986; porovnaj tiež uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 1/2013 zo 16. januára 2013).“

S prihliadnutím na ďalšie dovolacie námietky sťažovateľa a odporcu najvyšší súd uviedol:

„Nesúhlas dovolateľov s vyhodnotením dôkazov súdom nie je spôsobilým dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. (porovnaj R 42/1993 a tiež ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napríklad rozsudok z 25. septembra 2008 sp. zn. 5 Cdo 258/2007). Neprípustnosť takého dôvodu je daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom, ako už bolo uvedené vyššie, sa dôkazy zásadne nevykonávajú (§ 243a ods. 2 O. s. p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané súdmi nižších stupňov.

Pokiaľ ide o námietky dovolateľov súvisiace s nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci je prípustným dovolacím dôvodom (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá... (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby tvrdenia žalobcu a žalovaného boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), žalobcom a žalovaným vytykané skutočnosti by mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladali by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p.“

Najvyšší súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné z dôvodov podľa § 238 OSP. K námietke sťažovateľa, že mu postupom konajúcich súdov bola odňatá možnosť konať, uviedol, že sťažovateľ mal možnosť oboznámiť sa s vyjadrením odporcu a predloženými listinnými dôkazmi – počas prerušenia pojednávania – pričom vzhľadom na rozsah vyjadrenia poskytnutý čas považoval za primeraný. Svoju argumentáciu mal možnosť uplatniť aj v odvolaní, čo sťažovateľ aj urobil. Poukázal aj na judikatúru ESLP a ústavného súdu, podľa ktorej niektoré procesné pochybenia súdu prvého stupňa možno napraviť konaním na súde druhého stupňa. Uviedol tiež, že pôvodcom listinných dôkazov bol sám sťažovateľ, preto nešlo o také dôkazy, o ktorých sťažovateľ nemal vedomosť. Na tomto základe dospel k záveru, že nie je daná vada konania podľa § 237 písm. f) OSP, t. j. že okresný súd a krajský súd svojím postupom neodňali sťažovateľovi možnosť konať pred súdom.

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd odôvodnil svoje uznesenie primeraným spôsobom, jeho právne hodnotenie a právne závery sú logické a sú založené na primeranej aplikácii a výklade príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Závery najvyššieho súdu takto nemožno považovať za zjavne neodôvodnené a ani za arbitrárne, preto sú ústavne udržateľné.

V súvislosti s námietkou sťažovateľa ústavný súd poukazuje na to, že vo viacerých prípadoch dospel k záveru, že nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasťou práva na spravodlivý proces (m. m. I. ÚS 2/05, I. ÚS 100/04, I. ÚS 335/06, IV. ÚS 19/2012) a možno ho kvalifikovať ako odňatie možnosti konať pred súdom (I. ÚS 156/07).

Zároveň však ústavný súd pripustil (IV. ÚS 19/2012), že v niektorej veci môže byť absencia stanoviska k vyjadreniu k opravnému prostriedku (alebo aj k návrhu, pozn.) druhého účastníka konania právne irelevantná. O taký prípad ide vtedy, keď súd rozhodujúci o opravnom prostriedku nezaložil svoje rozhodnutie na vyjadrení k opravnému prostriedku (teda vtedy, keď vyjadrenie k opravnému prostriedku nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie o opravnom prostriedku).

Aj EŠLP vo svojej judikatúre uvádza, že „princíp rovnosti zbraní – jeden z prvkov širšieho konceptu spravodlivého procesu – vyžaduje, aby každej strane bola poskytnutá primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície vis – á – vis proti jej protistrane...“ (rozsudok vo veci Niederöst-Huber proti Švajčiarsku z 18. 2. 1997, bod 23). Európsky súd pre ľudské práva ďalej uviedol, že „koncept spravodlivého procesu v sebe v podstate implikuje právo procesných strán zoznámiť sa so všetkými predloženými dôkazmi a doručenými pripomienkami a vyjadriť sa k nim...“ (Niederöst-Huber proti Švajčiarsku, bod 24).

Vo svojej judikatúre však EŠLP tiež pripustil, že právo na kontradiktórne konanie nie je absolútne a jeho rozsah sa môže líšiť v závislosti od špecifických okolností prejednávanej veci (porovnaj napr. rozsudky vo veciach Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016, Vokoun proti Českej republike z 3. 7. 2008).

V niektorých výnimočných prípadoch dospel EŠLP v minulosti k záveru, že neposkytnutie písomného vyjadrenia alebo dokumentov v konaní a nemožnosť sťažovateľa sa k nim vyjadriť nepredstavovalo porušenie práva na spravodlivý proces. Urobil tak napríklad v prípade, keď priznanie tých práv a možností, ktorých bol sťažovateľ v skutočnosti pozbavený, by nemalo žiaden vplyv na výsledok konania, keďže zvolený právny prístup nedával priestor na ďalšiu diskusiu (pozri rozsudok vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike, bod 60). Podľa EŠLP ide tiež o to, či sa sťažovateľ mohol alebo nemohol účinne brániť práve z toho dôvodu, že mu nebolo doručené uvedené vyjadrenie, to znamená, či by doručenie uvedeného vyjadrenia malo dopad na výsledok sporu alebo nie (porovnaj rozsudok vo veci Verdú Verdú proti Španielsku z 15. 2. 2007, bod 25).

V prerokúvanom prípade je rozhodujúce, že sťažovateľ mal možnosť oboznámiť sa s predloženým vyjadrením a listinnými dôkazmi v konaní pred okresným súdom. Následne mal možnosť vyjadriť sa k argumentácii odporcu v podanom odvolaní.

Ústavný súd považuje tiež za podstatné, že tak okresný súd, ako aj krajský súd založili svoje rozsudky v prevažnej miere na právnom závere, že sťažovateľ uplatnil svoj nárok po uplynutí premlčacej lehoty. Námietku premlčania pritom odporca uplatnil priamo na pojednávaní okresného súdu 17. apríla 2013 (ako to vyplýva zo zápisnice z pojednávania okresného súdu, podľa ktorej „*naše písomné vyjadrenie chceme doplniť v tom zmysle, že odporca vznáša námietku premlčania...*“). Právny zástupca sťažovateľa s námietkou premlčania nesúhlasil, pričom argumentoval, že sťažovateľ sa o bezdôvodnom obohatení odporcu dozvedel zo stanoviska svojho právneho zástupcu. Sťažovateľ svoju argumentáciu v tomto smere nemenil a uplatnil ju zhodne aj v odvolaní proti rozsudku okresného súdu. Z uvedeného je zrejmé, že ani možnosť dodatočne sa oboznámiť s vyjadrením odporcu a s ním predloženými listinnými dôkazmi, nevedla k odlišnej argumentácii sťažovateľa

týkajúcej sa premlčania, a preto nemožno akceptovať námietku sťažovateľa, že procesný postup okresného súdu – prerušenie pojednávania a nevyhovenie žiadosti o odročenie pojednávania – mal reálny vplyv na možnosť sťažovateľa účinne uplatňovať svoj nárok na súde. Rovnako tak je relevantné, že právny zástupca, ktorý zastupuje stranu v konaní, ktorá tento nárok na súde uplatňuje, má predbežný právny názor o tom, či na súde uplatnený nárok je premlčaný, spravidla už vopred vytvorený.

Vyjadrenie odporcu predložené na pojednávaní 17. apríla 2013 obsahuje právnu analýzu relevantného skutkového stavu, ktorou odporca preukazoval, že dohoda o vykonaní práce bola uzavretá platne, a tiež analyzoval postavenie zamestnanca sťažovateľa a člena Rady sťažovateľa. Predmetné vyjadrenie a priložené listinné dôkazy takto nemali žiadnu vecnú súvislosť so záverom o premlčaní nároku sťažovateľa.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, preto môže do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi zasahovať len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľa za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné toto rozhodnutie hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2017